

فیلم‌سازان مشه‌دی از روند ساخت سریال در این شهر می‌گویند

ظرفیت‌های فراوان مشهد برای سریال‌سازی

شکیبا اخفخمی راد

سال‌هاست که مسئولان فرهنگی کشور از ضرورت تمرکززادی فعالیت‌های هنری از پایتخت و تولید آثار تصویری در شهرستان‌ها می‌گویند، اتفاقی که تقریباً در حد حرف و شعار باقی مانده و محقق نشده‌است. مشهد یکی از شهرهایی است که ظرفیت‌ها بسیاری خوبی در حوزه سریال‌سازی دارد و این موضوع را هم با ساخت چندین اثر موفق ثابت کرده‌است. اما این فعالیت‌های مقطعی بوده و هیچ‌زمان ادامه پیدا نکرده‌است؛ به‌طوری‌که در سال‌های اخیر روند ساخت سریال در مشهد کم‌رنگ و حتی متوقف شده‌است. این درحالی‌است که همیشه مسئولان از ظرفیت‌های هنری مشهد و ضرورت به‌کارگیری آن‌ها یاد می‌کنند. ظرفیت‌هایی که می‌تواند در روند ساخت آثار تکراری در تلویزیون تغییرات مثبتی ایجاد کند. درباره دلایل کم‌رنگ شدن ساخت سریال در مشهد با سه هنرمند که تجربه ساخت آثار تصویری مختلفی را در کارنامه خود دارند گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه پیش‌روی شماست.

- حسادت، معضل اول هنر شهر**

محمدرضا رفا‌ئی زوارزاده، کارگردان، تهیه‌کننده و تدوینگر پیش‌کسوت مشه‌دی که سریال‌هایی مانند «کوی خاوران» و «فصل شکیبایی» را در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ در صداوسیما‌ی مرکز خراسان ساخته‌است، درباره روند سریال‌سازی در مشهد می‌گوید: در مشه‌د تا سال ۱۳۷۷ که من سریال «کوی خاوران» را کلید زدم، سریال جدی ساخته نشده‌بود. سریالی با مضمون انقلابی که از تظاهرات زنان در ۱۷ دی ۱۳۵۶ ت‌پیروزی انقلاب اسلامی را روایت می‌کرد. در واقع بضاعت سریال‌سازی مشه‌د با تولید «کوی خاوران» به‌همه ثابت شد. بعد از آن هم در سال ۱۳۸۴ مجموعه‌ای درباره مشکلات بانزشتگان فرهنگی کار کردم که در الهیه مشه‌د فیلم‌برداری شد.

او یادآور می‌شود: زمانی که من می‌خواستم سریال «کوی خاوران» را کلید بزنم، مدیرانی مسئولیت برعهده داشتند که از سریال‌سازی و برنامه‌سازی حمایت می‌کردند. پنج سالی که آن‌ها در مشه‌د حضور داشتند، آثار بسیاری تولید شد و پیشرفت‌های زیادی در این حوزه صورت‌گرفت. اما وقتی این مسئولان رفتند ما با مشکلات فراوانی روبه‌رو شدیم.

این هنرمند با اشاره به کم بودن بودجه شهرستان‌ها می‌گوید: من ساخت «کوی خاوران» را با بودجه بسیار کمی شروع کردم، چون دوست داشتم فضای انقلاب را به تصویر بکشم. اما الان اگر بخواهیم سریالی درباره انقلاب بسازیم باید مبالغی صدبرابر بیشتر از سال ۱۳۷۷ هزینه کنیم.

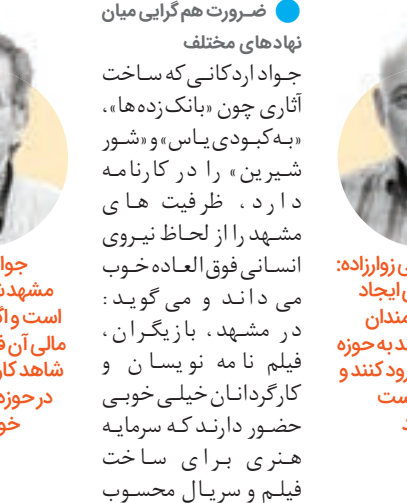
زوارزاده ادامه می‌دهد: متأسفانه تهران هیچ توجهی به شهرستان‌ها ندارد و گویی صداوسیما‌ی شهرستان‌ها فقط راه‌اندازی شده‌اند تا اخبار و برنامه‌های تهران را پوشش دهند. در این بین برخی مدیران در پایتخت، به‌خاطر تعصبی که به شهرهای خودشان دارند از ساخت سریال در این مناطق حمایت می‌کنند.

به گفته او متأسفانه در صداوسیما‌ی استان‌ها تولیداتی بسیار جزئی صورت می‌گیرد. در خراسان هم بسیار کم به سریال‌سازی بها داده می‌شود، مگر اینکه فردی از خودش بگذرد و هر چه را دارد پای‌کار بیاورد.

این فیلم‌ساز با اشاره به حضور افرادی حرفه‌ای در

عرصه هنر مشه‌د خاطرنشان می‌کند: اکثر افرادی که سال‌های پیش از مشه‌د فعالیت حرفه‌ای خود را آغاز کرده‌بودند، این‌روزها در تهران حضور دارند و بسیار معروف شده‌اند. زوارزاده یادآور می‌شود: ما نیروی انسانی بسیار خوبی در حوزه کارگردانی، نویسندگی و بازیگری در مشه‌د در اختیار داریم، ولی متأسفانه خود هنرمندان ما نمی‌توانند از موفقیت یکدیگر خوشحال شوند و برای کسی که بخواهد کاری انجام دهد، مانع تراشی می‌کنند. درواقع به نظر من حسادت معضل اول در شهر مشه‌د است.

این فیلم‌ساز خواست هنرمندان و بودجه را دو عامل ضروری برای پاگرفتن دوباره سریال‌سازی در مشه‌د می‌داند و بیان می‌کند: باید زمینه‌ای ایجاد شود تا هنرمندان علاقه‌مند بتوانند به حوزه سریال‌سازی ورود کنند و کار را در دست بگیرند. همچنین اسپانسر داشتن برای فعالیت در این حوزه بسیار اهمیت دارد.

می‌شوند. همچنین موقعیت جغرافیایی مشه‌د به‌گونه‌ای است که لوکیشن‌های خیلی خوب و بکری برای فیلم‌برداری دارد و از لحاظ سوزه هم شهر ما از قصه‌ها و شخصیت‌های بسیار نابی برخوردار است. باوجود این در مشه‌د اراده‌ای از سوی بخش خصوصی و دولتی برای رونق بخشی به عرصه فیلم‌سازی وجود ندارد.

این هنرمند با اشاره به کم‌کاری‌های صداوسیما، استانداری و شهرداری در ساخت فیلم تأکید می‌کند: صداوسیما با محدودیت‌هایی روبه‌روست و با بودجه‌های استانی هم نمی‌توان کار ویژه‌ای انجام داد. از این‌رو ضروری است که یک هم‌گرایی میان بخش‌های مختلف شکل بگیرد تا آثاری ممتاز تولید و از شبکه‌های سراسری پخش شود.

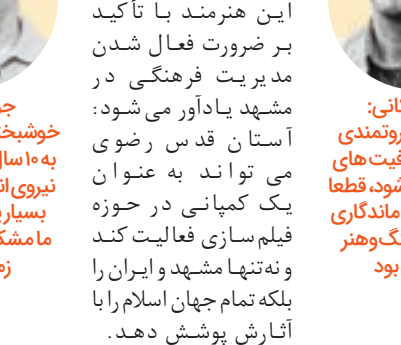
او درباره مشکلاتی که بر سر راه شهرستان‌ها وجود دارد نیز می‌گوید: متأسفانه با وجود آنکه بسیاری از شهرهای کشور از ظرفیت‌های مناسبی در حوزه فیلم‌سازی برخوردار هستند، اتفاق خاصی برایشان رخ نمی‌دهد، اما در مشه‌د این مشکلات مضاعف است، چون مدیران محلی به‌شکل ویژه‌ای رغبت و همتی برای انجام کار ندارند.

اردکانی ادامه می‌دهد: در نتیجه بسیاری از هنرمندان مشه‌د ناگزیر به ترک شهرشان می‌شوند و می‌روند تا در جایی دیگر فعالیت حرفه‌ای خود را دنبال کنند. درحالی‌که آن‌ها می‌توانند بمانند و برای شهر خودشان کار کنند.

به نظر او مشه‌د نسبت به ظرفیت‌های خود عقب‌ماندگی‌های بسیار زیادی دارد که این اتفاق باید جبران شود.

اردکانی مدیریت درست را رمز موفقیت فیلم‌سازی در مشه‌د می‌داند و بیان می‌کند: مشه‌د شهر ثروتمندی

است و اگر ظرفیت‌های مالی آن فعال شود، قطعا شاهد کارهای ماندگاری در حوزه فرهنگ و هنر خواهیم بود.

به گفته او در مشه‌د شرکت‌ها و کارخانه‌های بزرگی فعال هستند که می‌توانند به‌عنوان حامی وارد عرصه فیلم‌سازی و سریال‌سازی شوند و اتفاقات بزرگی را در این حوزه رقم بزنند.

این هنرمند خاطرنشان می‌کند: متأسفانه کارخانه‌ها و شرکت‌های بزرگ مشه‌د حتی تبلیغاتشان را هم در شهر خودشان نمی‌سازند و به تهران سفارش کار می‌دهند. اما اگر این صنایع بخشی از سرمایه‌خود را برای تولید فرهنگی هزینه کنند، تحول بزرگی رخ خواهد داد.

اردکانی با تأکید بر اینکه بخش دولتی باید آغازکننده این‌راه باشد می‌گوید: نهادهای فرهنگی و بخش‌های دولتی باید تولیداتی انجام دهند تا مدیران بخش خصوصی با ظرفیت واقعی هنرمندان

شهرشان آشنا شوند و قدم در این مسیر بگذارند.

● **برخوردار‌ی از نیروی انسانی متخصص**
جواد علیزاده، سازنده آثاری چون «سفر سهراب»، درباره روند ساخت سریال در مشه‌د توضیح می‌دهد: پیش از پیروزی انقلاب اسلامی تلویزیون ساختاری نوپا داشت و در هیچ استانی سریال‌سازی اتفاق نمی‌افتاد تا اینکه بعد از پیروزی انقلاب بودجه‌های بهتری به صداوسیما تعلق گرفت و سریال‌سازی در استان‌ها هم رواج پیدا کرد، به‌ویژه زمانی که سیما استان‌ها دایر شد و استان‌ها برای تولید برنامه مستقل شدند.

او با اشاره به ساخت چندین سریال در مشه‌د از جمله «کوی خاوران» بیان می‌کند: بعد از ساخت چندین سریال در مشه‌د، این روند به تدریج کم‌رنگ شد. یکی از دلایل آن سیاست‌گذاری‌های سیمای مرکز بود. مسئولان بودجه شهرستان‌ها را به دلیل پایین تر بودن کیفیت آثارشان نسبت به تولیدات تهران کاهش دادند و فقط برای سریال‌هایی بودجه در نظر گرفتند که به مسائل استانی و فولکلور بپردازد.

این فیلم‌ساز ادامه می‌دهد: اگر سریال‌سازی در استان‌هایی مانند کردستان، آذربایجان غربی و شرقی، یزد و اصفهان تا همین سال‌های اخیر فعال بوده به این دلیل است که آن‌ها به لجه و مسائل منطقه خودشان می‌پرداختند.

او درباره ظرفیت‌های سریال‌سازی در مشه‌د نیز می‌گوید: خوشبختانه مشه‌د نسبت به ۱۰ سال گذشته در حوزه نیروی انسانی متخصص بسیار پیشرفت کرده است و ما مشکل نداریم

زمنه نداریم. مشکل مشه‌د مانند بسیاری از شهرستان‌ها نبود بودجه‌است. علیزاده یادآور می‌شود: من الان سریالی را با موضوع بومی آماده ساخت دارم که سازمان صداوسیما آن را تصویب کرده‌است، پیش از این قرار بود شهرداری در ساخت آن مشارکت کند ولی این اتفاق رخ نداد و تولید سریال به سرانجام نرسید.

او مشکل اصلی سریال‌سازی در مشه‌د را نبود بودجه می‌داند و می‌گوید: در سال‌های گذشته پول برای ساخت آثار در شهرستان‌ها بیشتر بود ولی الان پولی نیست. اگر در این سال‌ها اثری هم جلوی دوربین رفته با بودجه، نیرو و لوکیشن محدود بوده که کیفیت فیلم را پایین آورده‌است.

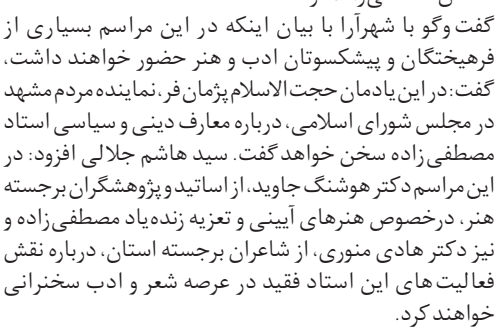
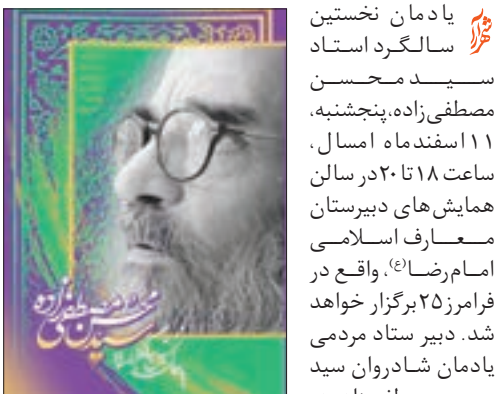
است. چنانچه همه این سازمان‌ها بایند که برای یک آرمان مشترک کار می‌کنند، دیگر با چشم رقابت به‌کنش‌های یکدیگر نخواهند نگر‌یست و رویکرد مسموم انحصارطلبی نیز حذف می‌شود. گفت‌وگوی پو‌سته مدیران با یکدیگر، باور‌ی آرمان مشترک و کار جمعی و توجه به تدوین سیاست‌های فعالیت مشترک از جمله مواردی است که باید به‌شدت مورد توجه قرار گیرد. نگاه دانشی و علمی به کار جمعی، تقسیم‌کار درست و نظارت و بررسی فعالیت‌ها از جمله مواردی است که باید همواره مورد توجه باشد.

امایکی از مهم‌ترین گام‌ها در این زمینه‌دست یافتن به یک محور مشترک معنایی است که بتواند عامل پیوند میان همه این بخش‌ها شود. موهبت زیارت، را می‌توان مهم‌ترین محور مشترک فعالیت‌های هنری در مشه‌د دانست. امر زیارت به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به قالب‌های هنری بسیاری از سازمان‌ها وابسته و مرتبط است. همچنین این مفهوم با مفاهیم مرکزی و آرمانی انقلاب اسلامی در هماهنگی کامل قرار دارد و خود زمینه‌ساز نمود آ تولیدی در سطح ملی رانیز خواهد داشت.

به نظر می‌رسد در نخستین گام لازم است تا دستگاه‌های مختلف فرهنگی هنری مشه‌د با شناخت دقیق از ظرفیت‌های خویش گرد یک میز نشست‌و با محوریت زیارت به‌الگوی مشترک برای کنشگری هنری دست یابند. آشکار است با تدوین سیاست‌های اقدام در زمینه هنر برآمده از این همکاری‌ها شاهد توسعه هنر در مشه‌د خواهیم بود.

اخبار
هنری
مشهد

برگزاری یادمان استاد مصطفی زاده در مشهد

«کرگدن»، روی صحنه تئاتر شهر مشهد

روایت هنرمند مشه‌دی از «لیبرو»

جوان‌هایی که دیده و شنیده نشده‌اند

در این نمایش نیز عده‌ای سرباز می‌خواهند از پادگان مرخصی بگیرند و تفریحی داشته باشند که اتفاقاتی برایشان می‌افتد. نگهبان یادآور شد: در این نمایش به زمان و مکان خاصی اشاره نشده‌است و می‌تواند در هر زمان و مکانی باشد. جوان‌هایی که می‌خواهند به حقتشان برسند، اما به دلیل مشکلات اقتصادی و گرانی امکان آن را ندارند و این همه سختی برای نسل جوان جالب و بسیار دشوار است. «لیبرو» داستانی است که همگی با هر جنسیتی هر روز درگیر آن هستیم. این کارگردان جوان درباره سبک و فضای اجرایی این نمایش اظهار کرد: نمایش به‌واسطه طراحی نور و صحنه فضای رئالیسم جادویی دارد که در واقع رئال و سوررئال محسوب می‌شود. شخصیت‌هایی در نمایش حضور دارند که مخاطب نمی‌داند آن‌ها حضور واقعی در صحنه دارند یا خیر. نگهبان در ادامه افزود: به اعتقاد من هنرمند باید اعتراض خود را با هنرش به گوش جامعه برساند و هنر نباید صرفاً جنبه تفریح و سرگرمی داشته و باید دغدغه‌مند باشد. من نیز به‌عنوان یک هنرمند مشکلی را که هم نسلانم با آن دست به‌گریبان‌اند روی صحنه آورد‌م تا شاید کمی توانسته باشم پادشاهان را به مسئولان و رسانه‌و دیده شوند.

او در پایان صحبت‌هایش ضمن ابراز گلا‌یه از چهره‌های شناخته‌شده هنری که ترجیح می‌دهند تماشاگر آثار نمایشی هنرمندان نام‌آشنا باشند، گفت: برخی از این هنرمندان تنها آثاری به چشمشان می‌آید که چهره‌های آشناروی صحنه آورده‌اند و نسبت به نمایش‌های گروه‌های جوان بی‌توجه هستند. من پیش از این نمایش «عدم» را با هنرمندانی روی صحنه آورد‌م که اولین بار دومین سابقه‌شان بود و خوشبختانه مخاطبان عادی تئاتر و حتی افرادی که تماشاگر ثابت تئاتر نیستند، آن را دیدند اما هنرمندان نام‌آشنا به دلیل اینکه گروه جوان است، حاضر نشدند به تماشای نمایش بنشینند. آیا معیار کار خوب، تنها نام‌آشنایی است؟